

Bijlage 7.3 Klasse-indelingen Vaarwegen

Algemeen

In de Omgevingswet is geregeld welk bestuursorgaan belast is of wordt met het beheer van watersystemen. Alle watersystemen, of onderdelen daarvan in beheer bij het Rijk, worden aangewezen bij algemene maatregel van bestuur. In de Waterschapswet is bepaald dat de zorg voor het regionale watersysteem bij reglement aan waterschappen wordt opgedragen, tenzij dat niet verenigbaar is met een goede organisatie van de waterstaatkundige zorg. De reglementaire taakopdracht is gebiedsgericht. Dat betekent dat alle regionale watersystemen of onderdelen daarvan bij een waterschap in beheer zijn, tenzij er sprake is van een uitzonderingssituatie zoals beschreven in de Waterschapswet.

De Omgevingswet bepaalt in artikel 2.18, tweede lid, dat voor de niet bij het Rijk in beheer zijnde watersystemen of onderdelen daarvan, bij provinciale verordening beheerders worden aangewezen. Hierbij dient wel artikel 2, tweede lid, van de Waterschapswet in acht te worden genomen.

Vaarwegen

De vaarwegen worden onderverdeeld in beroeps- en recreatieve vaarwegen. De classificatie voor recreatieve vaarwegen is gebaseerd op de indeling in het Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan (PVVP 2011). De beroepsvaarwegen zijn ingedeeld volgens de Europese CEMT-indeling, zoals beschreven in de Richtlijn Vaarwegen 2020 van Rijkswaterstaat.

De indeling volgens het PVVP kent de klassen A tot en met F, waarbij A de hoogste klasse is en F de laagste klasse wat betreft de grootte van het maatgevend schip dat op een vaarweg moet kunnen varen. De CEMT-indeling overlapt gedeeltelijk de PVVP-klasse Azm, Bzm en Czm. De PVVP-classificatie zal ook worden overgenomen in het nog vast te stellen Regionaal Mobiliteiten Programma (RMP).

Hieronder staat een weergave van de klassenindelingen.

(Voormalige) PVVP-Classificatie

Categorie	Omschrijving	Vaarwegbeheerder
Azm	Grote zeilschepen (zeewaardig)	Provincie Fryslân
Bzm	Zeilschepen	Provincie Fryslân
Czm	Kleine zeilschepen	Provincie Fryslân
Cm	Grote motorboten	Provincie Fryslân
Dm	Motorboten	Provincie Fryslân
E	Kleine zeil- en motorboten	Wetterskip Fryslân
F	Sloepen	Wetterskip Fryslân

* (zm= zeil- en motorboten / m = motorboten)

Verkorte CEMT- tabel. (Zie RVW 2020 Tabel 8 voor ruimere uitleg).

CEMT-Klasse	Lengte	Breedte	Diepgang	Tonnage
-				0 – 250
I	38,50	5,05	2,50	251 – 400
II	50 – 55	6,60	2,60	401 – 650
III	80 – 85	8,20	2,70	651 – 1250
IV	105	9,50	3,00	1251 – 2050
IVa	110	11,40	3,50	2051 – 3300

Zowel bij de PVVP-indeling als de CEMT-indeling is de basis een maatgevend schip voor die klasse. Op de afmetingen van dit maatgevend schip worden de breedte, diepte en doorvaarthoogte van een vaarweg gebaseerd.

De gevolgde systematiek voor het toewijzen van het vaarwegbeheer is dat provincie Fryslân vaarwegbeheerder is voor de beroepsvaarwegen en de hoogste PVVP-categorieën A t/m/ D. Wetterskip Fryslân is vaarwegbeheerder voor de PVVP-klassen E en F.

Opgemerkt zij dat Wetterskip Fryslân vanuit het watersysteembeheer (waterkwantiteit) ook een profiel nodig heeft in de vaarweg. Bij de E en F vaarwegen valt het waterkwantiteitsbeheer samen met het profiel van het vaarwegbeheer.

Uitzonderingen op de systematiek van het toewijzen van het vaarwegbeheer:

Uitzondering 1:

Er is één uitzondering op deze toedeling van de E- en F-vaarwegen aan het Wetterskip. Provincie Fryslân is ook vaarwegbeheerder van de E-vaarweg, de Luts. Door deze vaarweg van de categorie E toe te delen aan Provincie Fryslân, is provincie Fryslân vaarwegbeheerder van nagenoeg de hele Elfstedenroute. Een klein gedeelte van deze route wordt beheerd door de gemeente Harlingen. Zie ook uitzondering 2.

Uitzondering 2:

De gemeente Harlingen is als vaarwegbeheerder aangewezen voor de doorgaande vaarwegen binnen de gemeentegrenzen vanwege de samenhang met de havens binnen de gemeente.

Uitzondering 3:

Provincie Overijssel is aangewezen als vaarwegbeheerder van een deel van het grenswater De Linde, zodat deze vaarweg één vaarbeheerder heeft en niet twee;

Provinciale meren

De provinciale meren hebben geen classificatie. De vaargeulen die erdoorheen lopen zijn wel als vaarweg aangewezen in Lijst A en geclassificeerd.

Op de provinciale meren wordt passief beheer toegepast. Passief beheer betekent, dat obstakels, die geen natuurlijke verondieping zijn, wel worden verwijderd, maar dat het meer niet wordt gebaggerd om een bepaalde diepte te garanderen. Er wordt dus ook geen vaarwegprofiel vastgesteld. Op de meren worden de dieptes wel gepeild en inzichtelijk gemaakt voor de gebruikers, zodat vaarweggebruikers wel veilig gebruik kunnen maken van de provinciale meren. De meren in passief beheer bij de provincie Fryslân worden opgenomen op de D-lijst.

De toegang naar voorzieningen in het meer of op de oever van een meer worden door de provincie niet gebaggerd en zijn voor rekening van de eigenaar/ exploitant van de voorziening.

Overige wateren

Naast de in de verordening aangewezen vaarwegen zijn in de provincie Fryslân veel meer wateren waarop gevaren kan worden, zoals onder meer kanoroutes, woonwijkwater, opvaarten en havens. Deze categorie wordt aangeduid als overige wateren. Voor deze overige wateren wijst de Omgevingsverordening geen beheerders aan en stelt zij geen normen vast. Het beheer berust bij een waterschap indien water is opgenomen op de legger. Dit in lijn met de Omgevingswet waarbij beheer van vaarwegen in eerste is toebedeeld aan Rijkswaterstaat en Waterschap. Zijn deze vaarwegbeheerders niet bevoegd dan ligt de het vaarwegbeheer bij gemeente of particulier van wie het water is.

Vaardiepte (Op de lijsten genoemd diepgang meters t.o.v. streefpeil).

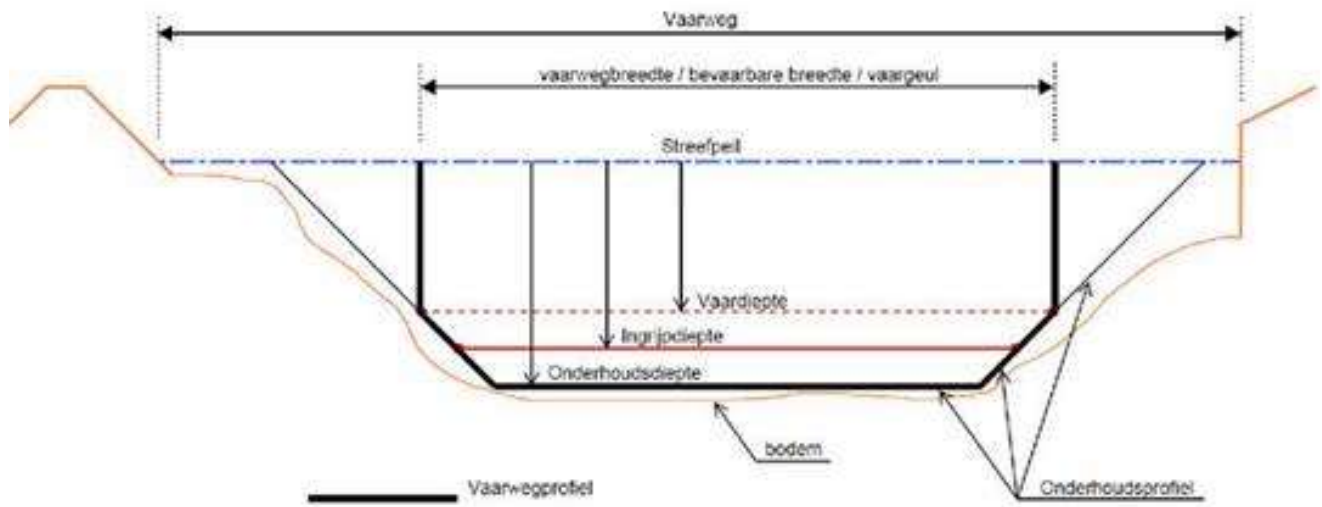
De vaardiepte moet altijd worden gehaald. Dat is een belangrijke opdracht voor een vaarwegbeheerder. De vaardiepte is echt het minimum aan diepte die een vaarweg moet hebben. De vaardiepte moet altijd aanwezig zijn, omdat het scheepvaartverkeer hierop moet kunnen vertrouwen. Door het vaststellen van de normen voor de vaardiepten blijft de vaarweg altijd bevaarbaar voor het toegestane maatgevende schip. Dieptes worden weergegeven ten opzichte van het streefpeil of andere norm zoals het kanaalpeil bij de Turfroute of het polderpeil bij de Noordelijke Elfstedenroute.

In de Lijsten A tot en met C worden verschillende dieptes genoemd: vaardiepte, ingrijpdiepte en onderhoudsdiepte (op de lijsten genoemd als baggerdiepte).

In het jaar X is een vaarweg gebaggerd. Afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden is er aanwas van slib. Indien door de aanwas van slib de ingrijpdiepte wordt bereikt, dient de vaarweg door de vaarwegbeheerder weer op de onderhoudsdiepte te worden gebracht.

Een vaarweg moet gepeild worden op vaardiepte en ingrijpdiepte. Door op de ingrijpdiepte te baggeren tot onderhoudsdiepte wordt een buffer aangelegd. De ingrijpdiepte is een veiligheidsmarge. De vaarwegbeheerder is verantwoordelijk voor het baggeren van het profiel in de vaarweg. De vaarwegbeheerder heeft geen verplichting om overal van wal tot wal te baggeren. Dit is afhankelijk

van de totale vaarwegbreedte ter plaatse. Buiten het profiel wordt niet gebaggerd. Zie onderstaande figuur.

*** De breedte van het vaarwegprofiel wordt gemeten ten op zichte van de vastgestelde vaardiepte.**

Vaarwegbreedte

De vaarwegbreedte betreft een gemiddelde breedte van de vaarweg. Hierbij wordt geaccepteerd dat op incidentele plekken deze breedte door omstandigheden niet wordt gehaald, denk hierbij ook aan historische omstandigheden bijvoorbeeld in een stads- of dorpskern. Daar waar de ruimte aanwezig is, moet de beoogde breedte wel worden gehandhaafd.

Er zijn per klasse vaarweg vier profiel typen gebaseerd op het aantal scheepsbewegingen in één jaar:

- Krap (k) < 5.000;
- Normaal (n) 5.000 - 30.000;
- Intensief I (i1) 30.000 - 40.000;
- Intensief II (i2) $n > 40.000$.

Het onderhoud omvat ook het zorgdragen voor het tegengaan van versmallingen in het bestaande vaarwegprofiel. Een versmalling kan worden veroorzaakt door bijvoorbeeld aangroei van riet, maar ook door aanvragen van bewoners die steigers of andere voorzieningen in het water willen realiseren.

Vrije doorvaarthoogte

Het scheepvaartverkeer dient te allen tijde rekening te houden met fluctuatiesverschillen qua waterstand in de Friese Boezem. Dit kan veroorzaakt worden door op- en afwaaiing, of droogte, overvloedige regenval of het afstromen van water. De vaarwegprofielen worden ontleend aan de indeling van de vaarwegen in klassen.

Het realiseren van een vaarwegprofiel heeft betrekking op het opwaarderen van een bestaande vaarweg naar een hogere klasse. Een vaarweg kan door bijzondere omstandigheden ook worden afgewaardeerd.

Het behouden en realiseren van het vastgestelde vaarwegprofiel houdt ook in dat vaarwegbeheerders moeten zorgen voor toetsing van bouwplannen voor nieuwe en te vervangen bruggen en sluizen aan het vaarwegprofiel van de vaarweg.

Maatvoering recreatieve vaarwegen, kunstwerken en maatgeving schepen

Klasse	Recreatieve vaarwegen														Kunstwerken						Maatgevende afmeting schepen		
	Diepten t.o.v. maatgevende waterstand			Profieltype met vaarintensiteit en bijbehorende breedte waterbodemprofiel								Bochten			Afmetingen kunstwerken						Hoeft niet gelijk te zijn aan maximaal toegestane afmetingen op deze vaarweg		
	Toegelaten diepgang boten	Ingrijpdiepte	Baggerdiepte	Krap (k)		Normaal (n)		Intensief I (i1)		Intensief II (i2)		Bochtstraat I	Extra profiel-breedte	Rechtstand tussen bochten en/of kunstwerk	Hoogte		Breedte		Diepte	Lengte	Breedte	Opbouw-hoogte	
				n < 5.000		n = 5.000 - 30.000		n = 30.000 - 40.000		n > 40.000					t.o.v. maatgevende waterstand								Minimale drempel-diepte t.o.v. maatgeven de waterstand **
vaar-weg				geul in meer	vaar-weg	geul in meer	vaar-weg	geul in meer	vaar-weg	geul in meer	Minimale maat	Alleen als R < 100 m	L = maatgevend schip	Minimum bij bestaand kunstwerk	Uitgangspunt bij nieuw bouw	Minimum bij bestaand kunstwerk	Uitgangspunt bij nieuw bouw						
Azm	2,10	2,20	2,50	17	20	25	30	30	36	35	42	R = 50 m	+ 2 m	1,5 x L	30,00 of BB > 3,75	onbeperkt	7,00	> 9,50	2,50	15,00	4,50	30,00	
Bzm	1,90	2,00	2,30	17	20	25	30	30	36	35	42	R = 50 m	+ 2 m	1,5 x L	30,00 * of BB > 3,00	onbeperkt	6,00	> 9,50	2,30	15,00	4,50	30,00	
Czm	1,70	1,80	2,10	16	19	24	29	29	35	34	41	R = 50 m	+ 2 m	1,5 x L	30,00 * of BB > 3,00	onbeperkt	5,50	> 8,00	2,10	14,00	4,25	30,00	
Cm	1,50	1,60	1,90	16	19	24	29	29	35	34	41	R = 50 m	+ 2 m	1,5 x L	3,00 of BB	> 3,00 of BB	4,75	> 8,00	1,90	14,00	4,25	2,75 - 2,90	
Dm	1,30	1,40	1,70	15	18	22	26	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	R = 40 m	+ 1 m	1,5 x L	2,50 of BB	> 2,50 of BB	4,00	> 7,00	1,70	12,00	3,75	2,40	
E	1,00	1,10	1,30	10	12	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	R = 25 m	+ 1 m	1,5 x L	2,00 of BB		4,00	6,00		10,00	3,00	1,95	
F	0,80	1,00	1,20	8	10	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	R = 25 m	+ 1 m	1,5 x L	1,50 of BB		4,00	5,00		8,00	3,00	1,45	

Opmerkingen bij tabel:

* als er op korte afstand een alternatieve route > 30,00 m beschikbaar is, anders 30,00

** Aquaducten/ keersluizen uitgezonderd

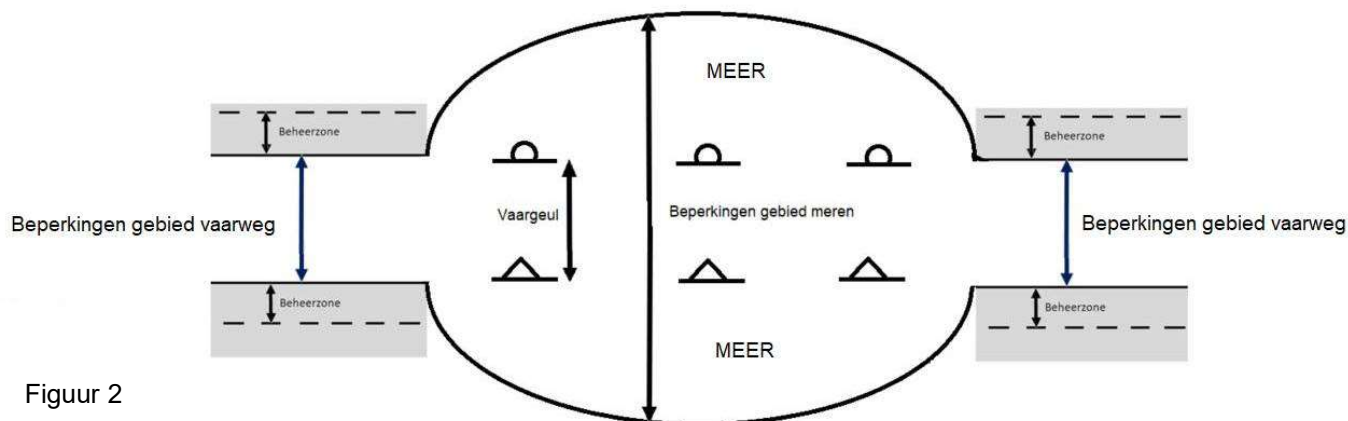
BB= Beweegbare brug

Azm	Grote zeilschepen
Bzm	Zeilschepen
Czm	Kleine zeilschepen
Cm	Grote motorboten
Dm	Motorboten
E	Kleine zeil- en motorboten
F	Sloepen

Beheerzone:

Langs de vaarwegen in beheer bij de provincie Fryslân is fysieke ruimte benodigd ten behoeve van optimaal vaarwegbeheer, het economisch optimaal functioneren van deze vaarwegen en de daar langs gelegen voorzieningen, zoals ligplaatsen, overnachtingsplaatsen, laad- en loskaden, etc. Deze fysieke ruimte naast de vaarwegen wordt beheerzone genoemd. Hoe hoger de vaarwegklasse hoe breder het gebied waar de provincie invloed uitoefent.

Voor de provinciale vaarwegen die door de provinciale meren lopen, geldt geen beheerzone, omdat de meren zelf beperkingengebied zijn. Zie onderstaande figuur 2.

Figuur 2

De meren hebben geen beheerzone op de oever. Dit wordt niet nodig geacht, omdat de meren zijn bedoeld voor recreatie. De meren worden niet gebaggerd, dus er zal aan de oevers van de meren geen sprake zijn van bijvoorbeeld het belemmeren van onderhoud. Er lopen geen vaargeulen strak langs de oevers. Daarom zal niet snel sprake zijn van zichtlijnenproblematiek of het realiseren van werken die het scheepvaartverkeer hinderen.

Vaarwegen met een CEMT-normering (Beroepsvaarwegen):

Voor vaststelling van de beheergrenzen voor de beroepsvaarwegen met een CEMT-classificatie is aansluiting gezocht bij de door het rijk gehanteerde breedtes van de te hanteren zgn. 'vrije ruimten' langs de rijksvaarwegen. Deze vrije ruimten gebaseerd op het Barro 2011 zijn opgenomen in paragraaf 3.12.3 van de Richtlijnen Vaarwegen 2020 van het Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat.

Binnen stedelijk gebied:

Klasse vaarweg	Recht stuk vaarweg	Buitenbocht	Binnenbocht
IV en V	10	10	25
III	10	10	20
I en II	10	10	10

Buiten stedelijk gebied:

Klasse vaarweg	Recht stuk vaarweg	Buitenbocht	Binnenbocht
IV en V	15	15	25
III	10	10	20
I en II	10	10	10

Recreatieve vaarwegen:

Klasse vaarweg	Recht stuk vaarweg	Buitenbocht	Binnenbocht
Azm en Bzm	10	10	15
Czm	10	10	10
Cm en DM	5	5	5
E en F (vermeld op de A-lijst)	5	5	5

NB. Bij vaarwegen met zowel een CEMT- als een recreatieve PVVP-classificatie is de vermelde breedste grens voor de beheerzone van toepassing.

Afhankelijk van locatie en situatie en de aard van voorgenomen werk, varieert de vrije ruimte in een vaarweg. De situaties zijn:

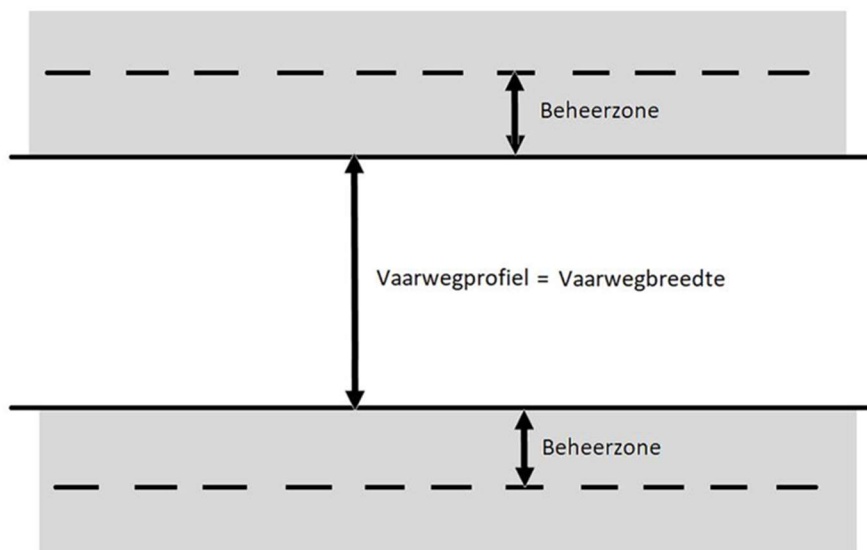
- recht vaarwegvak en buitenbocht in stedelijk gebied
- recht vaarwegvak en buitenbocht in landelijk gebied
- binnenbocht in stedelijk gebied
- binnenbocht in landelijk gebied

Interpretatie beheerzone 3 varianten mogelijk. Uitgangspunt is daarbij de as van de vaarweg.

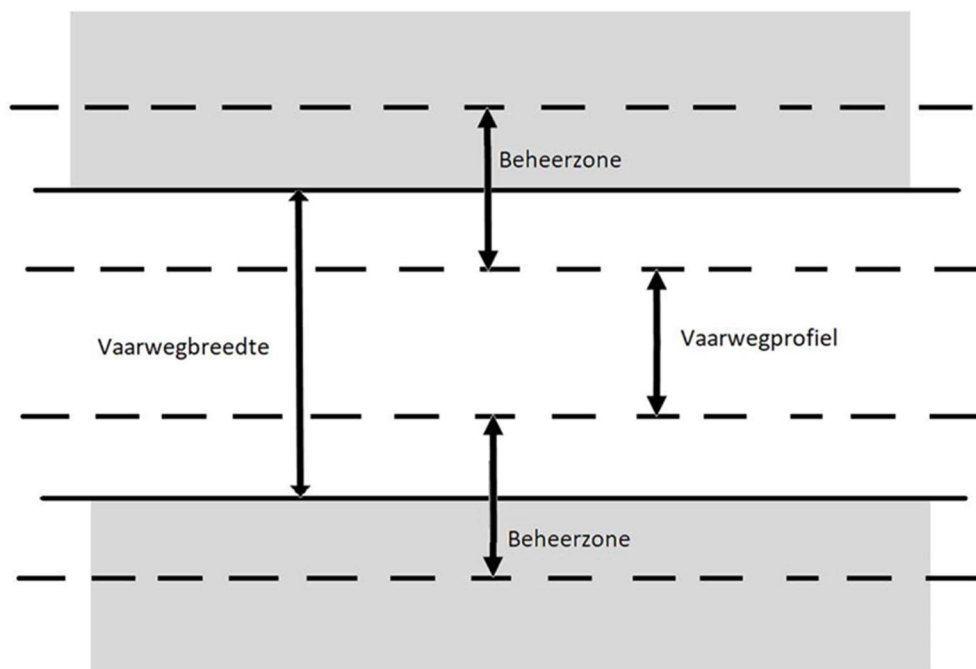
- Een beheerzone start op het punt waar het verplichte profiel van de vaarweg eindigt;
- Een beheerzone kan dus in het water beginnen of op de oever;
- Het midden van de vaarweg wordt aangehouden als as van de vaarweg.

Onderstaande figuren visualiseren dit.

Beheerzone begint op de oever (Figuur 3)

Beheerzone begint in het water en eindigt op de oever (Figuur 4)

Beheerzone begint in het water en eindigt in het water (Figuur 5)

